

NINO NIKOLOV

Farkasok

*Mindenki lel az égen csillagot,
ha nem szívében őrzi csillagát,
de örökké a csillag sem ragyog,
s nem mindig barátságos a világ.*

*Mert jönnek éjek, amikor kilépnek
a gyerek-álmokból a farkasok,
kiűzik őket élő rémmesének
ínség gyötörte, vérszomjas napok,*

*hol jégcsapok mereszti körmeik
hogy megszagassák a farkas-szívet,
s a zörgő ágak után öccseik,
a cserjék is megtépik bőrüket.*

*Sok száz ostorcsípésként sújt a fagy,
majd újabb százzal éhség botja vág:
így születik egy szívtelen, vadabb,
könyörtelenül komorabb világ*

*S ekkor zörgő bokrok közt a farkas
szédületes nyargalásra vált,
mint a hóvihart ha szél kavarja,
meg nem fékezheti önmagát.*

*Felüvölt a Hold felé, a szélbe,
míg a jeges puszták ködbe vész...
S gyerekeink is megértik végre,
jónak maradni milyen nehéz!*

*Rohannak, míg sebet kap egy lágyék,
Míg az első sebből vér fakad
s ráront ekkor a csorda, talán még
azt sem értve, hogy farkast harap,*

*mert a mindenható vér szagára
örjöngéssé válik a futás:
tágult orrlükéből dől a pára,
vézű húsba vág a harapás.*

*Csont recseg és állkapocs csikordul,
vérszomjassá bőszül a harag:
mintha tépnének saját húsból
s átharapnák saját torkukat.*

*Véres tor! Az alkony elsötétül,
mint havon ha vérfolt terjedez.
Első zsákmánya után a szédült
falka most újabb futásba kezd.*

*Egy megtorpan. Áll szűkölve-félve,
érez gyászt és keserű csömört,
a nőstény, aki maga is tépte-
szívta párja vérét, ő is ölt!*

Decemberben már minden hallgatag

*Decemberben már minden hallgatag.
Várakozás a perc, az alkonyat.
Homály hálózta be a házakat.
Elkattogott minden személyvonat.*

*A latyakot is köd borítja be.
Alusznak szelídülten a szelek.
Nyugodt betűsor lassan írja le
a dátumokat és a verseket.*

Süket lépked a megsüketült szélben

*Süket lépked a megsüketült szélben.
Tócsában – felhő. Úton – sár-halom.
Süketebb nála csak a föld, ekképpen
Föld, kezdet s vég nélkül, nincs szájalom.
Vak lépeget a világtalan szélben.
Tócsában – felhő. Úton – sár-halom.
Vakabb nincs nála, csak a föld, ekképpen
Föld, kezdet s vég nélkül, nincs szájalom.*

Mi szükséges az embernek: az ágy

*Mi szükséges az embernek: az ágy,
egy munkaasztal, hogy meg tudjon élni.
Egy telefon, legyen kontaktusa
akikkel csak távolról jó beszélni.
A ruháknak – akasztós ruhaszekrény.
Szótáraknak – néhány polc és csavar.
Két-három szék. Kettő talán elég is.
A harmadik – tapasztaltam – zavar.*

Ítélezem

*Ítélezem. S magam leszek a vádlott,
ki magamért – magamnak megfizettem.
A versért, ami néha csak szivárgott,
az életért, mely néha zord s kietlen,
s azért, mit elhallgattam, bár feszengett
a vér sötét artériáiban.
De van-e még a hátunk mögött kezdet,
melyre világunknak szüksége van?*

„Igen, úgy kell neki!”

„Igen, úgy kell neki!” –
 üvöltött a tömeg,
 visszhangozta a tér.
 Az áldozat pedig
 megállt a túlvilágon
 Istenhez így kiáltva:
 „Ne küldj, vissza, csak
 vissza ne küldj, Uram!”

Budapesten

Kávé páráll, írisz fekete szemben.
 Pereg a hó, a csöndet behavazza.
 Hol is vagyok? Hát persze, Budapesten.
 Távol a nyártól. Várva a tavaszra.

Szétrebbenek az ázott verebecskék.
 Szél tépdés fekete plakát-vitorlát.
 A nedves, csillanó falak sötétjét
 Meg-megtörik az állványzatgerendák.

Ilyen neszekkel, alig hallhatóan
 munkálkodik a tél. A táj tisztul, fehérül.
 Egy pillantás, melegség egy-két szóban,
 S marad időm, hogy eltöprengjem végül,

Például, hogy hová illant a nyár mögöttem,
 holott azóta már az ősz is tovaszárnyalt,
 s hogy a fekete ágat, amely hópelyhet röppent,
 látom majd, mint virágba boruló meggyfaágot...

Király Zoltán fordításai

Nino Nikolov (1933–2002) Trojában született. Ösztöndíjasként Magyarországon tanult. 1959-ig több bolgár újság és folyóirat kulturális rovatának a tudósítója Budapesten. Ezt követően a moszkvai Nemzetközi Kapcsolatok Intézetében tanult. Hazatérve alapítója és első vezetője a bolgár Műfordítói Információs Központnak, majd három éven át a szófiai irodalmi hetilap külföldi rovatának a szerkesztője. 1970-től 1973-ig Budapesten a Bolgár Kulturális Intézet igazgatója. Mandátumának lejártá után kinevezik Szófiában a Külföldi Kulturális Kapcsolatok Bizottsága elnökhelyettesévé. 1974-től a Bolgár Műfordítók Szövetségének titkára. Az 1980-as évek első felében újabb három esztendő telt Budapesten a Bolgár Kulturális Központ vezetőjeként. Költő, esszéista, műfordító.

A klasszikus bolgár hagyományok alapjairól indul költészete, de stílusának és szemléletmódjának kialakulására hatott a XX. századi modern, úgynevezett „nyugatos” magyar költészet korai megismerése. Gyakori nyugat-európai utazásainak konkrét tapasztalatai alapján a legmodernebb irodalmi irányzatokat is megismerte. Lírai életművét 15 megjelent verseskötete tartalmazza. Magyarországi élményeit és emlékeit azonban „Megerszerne Magyarországot” címmel külön esszékötetben adta ki 1980-ban. Ebben világosan kirajzolódik a szerzőnek a magyar kultúrához való vonzalma, a magyar és a bolgár költészethez való viszonya, a magyarok iránti szeretete.

Egyetemistaként kitűnően megtanult magyarul, ezért műfordítói életművének nagyobbik felét a magyar irodalom alkotásai jelentik. Néhány magyar prózai mű után József Attila 70 versét ültette át bolgárra és 1966-ban „Se bölcsöm, se szemfedőm” címmel külön kötetben adja ki. Ezután gazdag válogatást fordít Petőfi Sándor lírai verseiből. Egy évtized múlva

válogatásában és szerkesztésében 1978-ban megjelenik a magyar líra első nagy gyűjteménye, a *Magyar költők antológiája*. Ebben Kazinczy Ferencről Ratkó József 75 magyar költő versei szólnak meg 30 bolgár fordító tolmácsolásában, hogy költészetünk legjavát állítsa a bolgár olvasók látóterébe. Később külön kötetben megjelentette magyar népdal és népballada fordításait. A magyar költőktől általa fordított legteljesebb versgyűjteményt 1997-ben a *Keserű pohár* című nagy versantológiában gyűjtötte össze. Ebben 55 magyar költő versei olvashatók, a *Halotti beszéd*től és az *Ómagyar Mária-siralomtól* a huszadik század végéig.

Műfordítói munkásságának egyik legnagyobb teljesítménye, hogy lefordította a finn nemzeti eposzt, a teles *Kalevalát* bolgár nyelvre.

Élete utolsó évtizedében, a rendszerváltozást követően többször érte nyílt vagy burkolt támadás, többnyire a bulvársajtóban. Gyorsan felívelő, sikeres karrierje miatt azzal gyanúsították, hogy talán beépített embere volt a hatalomnak. Ezt azonban konkrétumokkal nem tudták alátámasztani, bizonyítani. Ez emberileg annyira megkeserítette, hogy magányba vonult, elzárkózott a közélettől. Igaztalanul vallotta a durva támadást, s néhány esztendőnek kellett eltelnie, amíg lassan felengedett és folytatta írói-műfordítói tevékenységét.

Megjelent könyvei, publicisztikája és lírai életműve, valamint terjedelmes és színvonalas műfordítói munkássága jelentős fejezete a XX. század második fele bolgár irodalmának, többek között azért is, mert a bolgár-magyar irodalmi kapcsolatoknak, főként a költészet területén (pályatársa, Georgi Krumov munkásságával párhuzamosan) egyik legaktívabb, legeredményesebb munkása volt.

Magyarul 1981-ben az Európa Könyvkiadónál jelent meg *Tarts ki, Gulliver* címmel válogatott verseinek gyűjteményes kötete.